

Tormóður Dahl, idnaðarráðgevi í kolanámsklæðum

Og hesin parturin var ikki minni áhugaverdur, tí norðmenn leggja sera stóran dent á trygdina í námnum. Eitt nú verður luftin skift út rættiliga týtt við kompressurum. Í Føroyum verður litið hugsar um trygdina.

Teir hava tá heldur ikki havt nógvar vanlukkur. Seinast ein stór vanlukka endi var í 1962 í bygðini New Álesund, har 22 mans doyðu undir eini sprenging. Tað námið hevur ikki verið brúkt síðani.

Í dag hava norðmenn trý nám í brúki. Tvey eru í Longyearbýnum og kunnu tey árliga geva umleið hálva mill. tons av kóli. Hitt námið er í Svea. Umframt norðmenn hava russar kolagrevstur á tveimum plássum, nevniliga Barentsburg og Pyramiden. Teir bróta eisini umleið hálva mill. tons árliga. Russar flyta silt kól til Murmansk, har tað verður brúkt á orkuverkem. Hjá russum er ikki so nógv kól eftir, so teir hava leigað ein part av teimum fjøllum, sum norðmenn annars eiga.

Hvat viðvikur neðundum av kóli í norska partinum av Svalbard er ringt at koma við nøkrum tali, men teir meta, at her er nokk av kóli í mong.

Russar og norðmenn hava annars gott samarbeiði á fleiri økjum, eitt nú brúka russar floghavnina hjá norðmonnum.

Eitt livandi samfelag

Tað kann í fyrstu atleggja tykja sum, at tað er sera oyði og einsligt á Svalbard, ið liggur heilt norðuri við sjálvan Norðpólin. Men vitjar tú har, so fær tú beinanvegin varhugan av, at her liggur eitt livandi samfelag. Av teimum 1200 norðmonnum, ið búgva í Longyearbýnum eru umleið 800 kolanámsarbeiðarar. Hini eru kvinnur og børn og nøkur fólk innan ymsa tænastuvinnu o.l.

Nærum alt, sum hoyrir einum nútíðarsamfelagi til, finnur tú har. Leiguíbúðir, familjehús, kirkju, skúla og barnagarð, fimleika- og svimjihöll, samkomuhell, biografi, sjúkrahús, matstovur, bókasavn, forngripasavn osfr.

Hægsta myndugleika á Svalbard hevur sýslumaðurin, sum umframt at taka sær av fyrisitingarligum uppgávum eisini er politimeistari. Til sitt embætti hevur hann ein helikoptara og eitt skip, ið hann kann ferðast kring Svalbard við at hava eftirlit við øllum tí, sum fyrirferst á tí 62.000 kv. stóra økinum í norðurshavinum.

Fyrr var sambandið millum Svalbard og Noreg nakrar ferðir um árið við skipi. Í dag er flogsamband tvær reisir um vikuna. Í Longyearbýen eru tveir taxabilar, sum hava nógva at gera. Harumframt eru arbeiðsbilar og so 700 kavaskutarar, ið kunnu koyra mest sum allastaðni. Hetta er mest nytta flutningsambandið á Svalbard.

Tað er eingin loyna, at tað kostar norska statinum nakrar hundrad mill. kr. árliga at hava kolavinnuna gangandi á Svalbard. Sum stóðan er í dag gevur henda vinnan undirskot, tí vinnan skal rinda fyrri nógva av teimum fasilitetum, sum eru í Longyearbýnum.

Men við tí meiri rationella kolagrevstrinum vænta norðmenn at fáa munandi meira burtur úr, og við tí nýggja kolaorkuverkinum er eisini møguleiki at spara nógvar mill. kr. So úrslitið verður frægari sum tíðin líður.

Frágreiðing

Føroyska ferðalagið, sum vitjaði Svalbard, kom heim aftur mánadagin. Nú skal so frágreiðing latast landsstýr-

inum, Menningargrunninum og teimum báðum kolafelagunum í Suðuroynni.

Og tað er einki at ivast í, at tað fremst í hesi frágreiðing fer at standa, at tað hevur skund at fáa norðmenn til Føroya at meta um viðurskiptini her, áðrenn gongd kann koma á størri kolagrevstur. Tað fer tó ongantíð at verða talan um so stóran grevstur, sum teir í dag hava á Svalbard. Men ferðin norðuri við Norðpólin hevur so givið monnum her heima trúnna uppá, at tær mongu milliónir tons av kóli, sum finnast í Suðuroynni kunnu brúkast lættari enn higartil og verða brúkt til endamálið, sum hava stóran samfelagsligan týdning.

Tað er so eisini spurningurin, hvussu leingi vit eiga at lata hesar milliónir tons av kóli liggja óbrúktar í fjøllunum, nú hesin orkuhútturin kann tæna samfelagsligum áhugamálum í stóran mun.

PS.

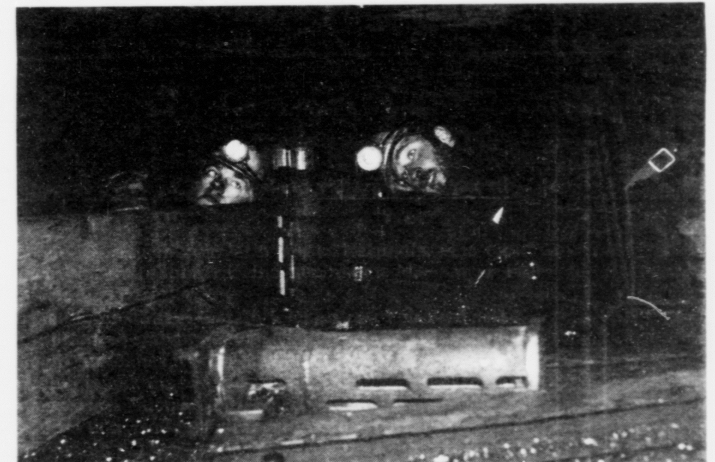
Næstu dagarnar fer Sjóndarvarpsfelagið í Havn at vísa nakrar sendingar frá ferðini hjá føroyska ferðalagnum, sum just er afturkomið av ferð í Svalbard. Tað er Føroya Idnaðarstova, sum hevur tikið stig til hesar sendingar við tí fyrri eyga at vísa føroyska almenninginum, hvussu eitt møgult idnaðarprojekt verður til, hvussu arbeið verður við einum slíkum projekti frá byrjan, og hvørjar avleiðingar tað kann hava fyrri samfelagið. Tað er Jan Müller, blaðmaður, sum

Helgi Thomsen, kolanámsmaður úr Hvalba er her staddur djúpi inni í einum kolanámi á Svalbard. Hann eygleiðir kolalindina

stendur fyrri sjálvum upptøkunum og samrøðunum, ið eru í hesum sendingum. Videotgerðina hevur Com Data í Klaksvík latið idnaðarstovuni til láns.

Jan Müller hevur skrivað hesa greinina frá ferðini og tikið myndirnar, sum er sent øllum føroysku bløðunum sum eina kunning um ferðina til Svalbards.

Trongligt kann vera í námnum, har teir sprengja seg fram og skulu seta undir loftið. Á knænum hava kolaarbeiðararnir knæverju

Teir kanna kól, sum menn høvdu við sær úr Føroyum. Til høgru Gunnar Kristiansen, teknisk leiðarin fyrri kolanámsgrevstrinum á Svalbard. Til vinstu ein jarðfrøðingur

Terje, formaður í námi nummar 2, har føroyingar vitjaðu, visir okkum ein langan bor. Vit hómá eisini kolalindina, sum er einar 70 cm metrar tjúkk her